

کشورهای مختلف و روند توسعه این کشورها، بازارهای جهانی آینده و سهم هرکدام از حامل‌های انرژی را جهت برنامه‌ریزی برای مبادلات انرژی نشان می‌دهد و می‌تواند مبنایی برای تصمیم‌سازی در توسعه باشد که نیاز به توجه جدی مجلس شورای اسلامی و برنامه‌ریزان در بودجه‌ریزی دارد.

بحران‌ها و شوک‌های واردشده به جامعه جهانی مانند قطع گاز روسیه به اروپا و بیماری کووید-۱۹ و تصمیم‌هایی که اروپا در مصرف بهینه و راه‌های جایگزین مناسب دنبال می‌کند، آینده بازار انرژی را به نحوی اساسی تغییر می‌دهد و ترکیب سبد انرژی را به میزانی که امنیت انرژی کشورها را تأمین کند، تعدیل و تصحیح خواهد کرد.

ملحوظ کردن یافته‌های علمی و پیش‌بینی آینده انرژی برای ما که ذخایر ارزشمندی داریم، یک ضرورت است و می‌تواند در معادلات سیاسی منطقه و جهان به‌عنوان یک ابزار مهم نقش‌آفرین باشد، لذا ضرورت مصرف بهینه انرژی در مصارف داخلی بیش از پیش ضرورت دارد و لازم است در همه ابعاد و توسط دستگاه‌های ذی‌ربط از نحوه تخصیص یارانه، بحث قیمت‌گذاری و دیگر مؤلفه‌ها اقدام شود.

الگوها و طرح‌های پیش روی کشورمان ترکیبی از فرهنگ‌سازی با همه مؤلفه‌ها و عناصر آن، آموزش از پایه و بهبود عادات مصرفی، استفاده از فناوری‌های برتر در تجهیزات سرمایه‌ای برای تولید و تجهیزات مصرفی در کارخانه‌ها، سازمان‌های دولتی، خصوصی و خانواده‌ها، هدفمند کردن یارانه‌ها با نگاه محیط زیستی، جهت‌دهی به صنایع انرژی‌بر و استفاده از این مزیت در بخش خارجی اقتصاد است. الگوی پیش روی جامعه ایرانی تصویری از سطح بهینه منابع موجود در کشور در پیوند بین نسلی و از طریق افزایش کارایی و اثربخشی در سطحی از فرهنگ عمومی و نیازهای اجتماعی را به نمایش می‌گذارد و این تصویر با حرکت‌های عالمانه محرک‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی با هنرمندی استفاده از فناوری و دانش، جذابیت‌ها را برای هم‌افزایی‌ها، دوچندان می‌کند.

گذشته ۵۳۲ میلیارد دلار یارانه برای حامل‌های انرژی پرداخت کرده و ایران با پرداخت ۵۸ میلیارد دلار مقام دوم پرداخت یارانه برای حامل‌های انرژی را در اختیار دارد.

این مقدار یارانه معادل ۱۴ درصد تولید ناخالص داخلی است که به سبد انرژی سوخت‌های فسیلی کشور، نفت با ۲۳ میلیارد، گاز با ۱۹ میلیارد و برق با ۱۶ میلیارد دلار یارانه تعلق گرفته است.

برآوردهای اولیه برای سال ۲۰۲۲ نیز نشان می‌دهد که این یارانه تا هزار میلیارد دلار می‌رسد. براساس آمار آژانس بین‌المللی انرژی، روسیه، ایران، چین و هند به ترتیب مقام اول تا چهارم پرداخت یارانه سوخت‌های فسیلی را در اختیار دارند.

برای سال ۲۰۲۰ به دلیل کاهش قیمت حامل‌های انرژی و کاهش مصرف، یارانه انرژی ۴۰ درصد نسبت به سال پیش کاهش یافت. بخشی از کاهش مصرف انرژی در این سال مربوط به بیماری کووید-۱۹ بود.

کاهش یارانه در این سال به حدود ۱۸۰ میلیارد دلار رسید. یارانه‌ها در سال ۲۰۲۰ افزایش یافت و به حدود ۴۴۰ میلیارد دلار رسید، تقریباً مشابه سال ۲۰۱۸ و مصرف انرژی و دولت‌ها انرژی افزایش یافت و دولت‌ها را متوجه ضرورت نگاهی جدید به انرژی ساخت. در سال ۲۰۲۰ کشورهای جهان در مجموع بیشترین یارانه را به نفت پرداختند و گاز و برق در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند و این روند در ایران که رتبه نسخت پرداخت یارانه‌ها در این سال را داشت، برعکس بود، یعنی پرداخت یارانه به گاز و برق سهم بیشتری از سبد یارانه‌های پرداختی را داشت. در سال ۲۰۲۰، چین و هند پس از ایران در رتبه‌های دوم و سوم از نظر پرداخت یارانه به سوخت‌های فسیلی قرار داشتند. آمار آژانس بین‌المللی انرژی نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۰ ایران ۲۹ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار آمریکا به سوخت‌های فسیلی یارانه پرداخت کرد که از این مقدار بیشترین یارانه به ترتیب به برق ۱۲.۷ میلیارد دلار، گاز ۱۲.۲ میلیارد دلار و نفت ۵ میلیارد دلار پرداخت شد. این یارانه معادل ۴.۷ درصد تولید ناخالص داخلی کشور بود. بررسی مقدار یارانه‌های پرداختی

محاسبات حامل‌های انرژی در سال ۲۰۲۱ نشان می‌دهد، جهان سال گذشته ۵۳۲ میلیارد دلار یارانه برای حامل‌های انرژی پرداخت کرده و ایران با پرداخت ۵۸ میلیارد دلار مقام دوم پرداخت یارانه برای حامل‌های انرژی را در اختیار دارد. این مقدار یارانه معادل ۱۴ درصد تولید ناخالص داخلی است که به سبد انرژی سوخت‌های فسیلی کشور، نفت با ۲۳ میلیارد، گاز با ۱۹ میلیارد و برق با ۱۶ میلیارد دلار یارانه تعلق گرفته است

تأمین امنیت انرژی بستر مناسبی برای سرمایه‌گذاری و ایجاد رفاه عمومی است.

کارشناسان آژانس بین‌المللی انرژی مدت‌هاست یارانه حامل‌های انرژی را با روش‌های نظام‌مند با استفاده از داده‌های کشورهای مختلف محاسبه می‌کنند و نتایج آن مبنایی برای مقایسه وضعیت قیمت و مصرف انرژی در کشورهاست.

محاسبات حامل‌های انرژی در سال ۲۰۲۱ نشان می‌دهد، جهان سال

ویژه‌نامه
صنعت نفت

ایران

اردیبهشت ۱۴۰۲